

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів

Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ЄКАТЕРІНІН Іван Володимирович

УДК: 658.155

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«Фінансове планування та прогнозування діяльності підприємств малого бізнесу»

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело _____ Іван ЄКАТЕРІНІН

Керівник роботи
ШУБЕНКО Інна Андріївна
к.е.н., доцент

Житомир – 2023

**Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
ЄКАТЕРІНІН Іван Володимирович**

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № __ від «__» грудня 2023 р.

Завідувач кафедри _____

к.е.н., професор _____ Дмитро ДЕМА
«__» грудня 2023 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Єкатерінін Іван Володимирович** захистив (ла)
кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за університетською шкалою _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____ «__» грудня 2023 р. _____ Тетяна ТОВСТУХА

АНОТАЦІЯ

Скатерінін І. В. Фінансове планування та прогнозування діяльності підприємств малого бізнесу. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Поліський національний університет, 2023.

У кваліфікаційній роботі викладено теоретичні, методичні та практичні аспекти фінансового планування та прогнозування діяльності підприємств малого бізнесу, акцент зроблено на необхідності створення планів у трьохвимірній площині за різними варіантами розвитку підприємства, що необхідно під час війни з РФ. У роботі обґрунтовано поняття «фінансове планування» і «фінансове прогнозування», показана різниця між цими двома поняттями. Спрогнозовано основні фінансові показники для ТОВ «Аврора авто», що можуть бути використаними для фінансового плану.

Ключові слова: фінансове планування, фінансове прогнозування, доходи, витрати, прибуток, малий бізнес.

SUMMARY

Yekaterinin I. Financial planning and forecasting of small business enterprises. - Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for a master's degree in specialty 072 «Finance, Banking and Insurance». - Polissya National University, 2023.

The qualification paper describes the theoretical, methodical and practical aspects of financial planning and forecasting of the activities of small business enterprises, the emphasis is placed on the need to create plans in a three-dimensional plane for additional options for the development of the enterprise, which is necessary during the war with the Russian Federation. The work substantiates the concepts of "financial planning" and "financial forecasting", and shows the difference between these two concepts. The main financial indicators of "Aurora Auto" LLC are forecast, which can be used to draw up a financial plan.

Keywords: financial planning, financial forecasting, income, expenses, profit, small business.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ.....	8
Висновки до розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ У ТОВ «АВРОРА-АВТО».	14
Висновки до розділу 2.....	25
РОЗДІЛ 3. ВПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПРОГНОЗУВАННЯ У ДІЯЛЬНІСТЬ ТОВ «АВРОРА-АВТО»	26
Висновки до розділу 3.....	29
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32

ВСТУП

Актуальність теми та аналіз останніх досліджень. В умовах війни з рф кожне українське підприємство, організація знаходяться у стані абсолютної невизначеності, що пов'язане із зовнішніми викликами, які зумовлені війною. Крім того, економіка нашої країни суттєво похитнулася, через повномасштабне вторгнення рф, адже українські підприємства втратили своє майно, будівлі, засоби виробництва, окремі економічні зв'язки, ринки збуту своєї продукції. Тому нині виходить на перший план у сфері організації діяльності підприємства процес організації фінансового планування та прогнозування у швидкозмінних умовах. Ще до війни питання організації фінансового планування та прогнозування було актуальним через високоризиковість зовнішнього середовища, а в умовах війни гострота цього питання посилилася.

Питання організації фінансового планування не нове у сфері організації підприємницької діяльності, це питання розкривалося, зокрема, Поддєрьогінім А.М., Біликом М.Д., Тешевою Л.В., Хохловим М.П. Сердюковим К.І., Великим Ю.М, Хлевицькою Т.Б., Ставерською Т.О., Дворський Ян, Белас Ярослав, Гавурова Біата. Вони визначали основні теоретико-практичні засади фінансового планування та прогнозування, проблеми, які виникають при цьому, шляхи їх вирішення.

Процес організації фінансового планування у діяльності підприємств, під час війни з рф потребує вдосконалення та є досить важливою складовою фінансової стратегії кожного підприємства, особливо це посилиться після перемоги України у період відновлення.

Мета та завдання дослідження. Метою роботи є визначення шляхів вдосконалення організації фінансового планування та впровадження елементів прогнозування для ТОВ «Аврора-АВТО». Для реалізації мети роботи необхідно вирішення таких завдань:

- узагальнити теоретичні положення щодо визначення сутності та значення фінансового планування та прогнозування;

- здійснити аналіз та оцінку організації фінансового планування у діяльності ТОВ «Аврора-АВТО»;
- запропонувати впровадити окремі елементи фінансового прогнозування для ТОВ «Аврора-АВТО».

Об’єкт і предмет дослідження. *Об’єктом дослідження* є процес організації фінансового планування та прогнозування в діяльності підприємств малого бізнесу. *Предметом дослідження* є сукупність теоретико-практичних аспектів організацій фінансового планування та прогнозування.

Методи дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи були використані такі загальні та спеціальні методи дослідження, зокрема: *абстрактно-логічний* – для теоретичного обґрунтування сутності фінансового планування та прогнозування; *статистико-економічний* – при аналізі діяльності підприємства; *метод прогнозів* використовувався для формування прогнозу фінансових показників для ТОВ «Аврора-Авто».

Елементи наукової новизни одержаних результатів полягають у окреслені різниці в поняттях «фінансове планування» та «фінансове прогнозування», що полягає у тому, що перше використовується для короткострокового планування діяльності, друге стосується перспектив розвитку підприємства на три-п’ять років та ці поняття не є протилежними за суттю, а доповнюють одне одного. Запропоновано методичний підхід щодо організації фінансового планування суб’єкта малого бізнесу на основі прогнозування, що включає три варіанта прогнозу: реалістичний, песимістичний та оптимістичний.

Перелік публікацій автора за темою досліджень:

1. Єскатерінін І., Шубенко І.А. Роль і значення фінансового планування та прогнозування в діяльності підприємства під час війни з рф. Цифрова трансформація фінансової системи України та країн V-4 в умовах євроінтеграції: збірник тез III міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Дубляни, 26 квітня 2023 р.). Частина II. Дубляни: ЛНУП, 2023. С.140-145 URL: <https://cutt.ly/cwnN8b4s>

2. Єкатерінін І. Теоретичні засади здійснення фінансового планування та прогнозування : спільне та відмінне. Modern Movement of Science: Proceedings of the 15th International Scientific and Practical Internet Conference, October 19-20, 2023. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine. P. 205-207.

3. Єкатерінін І. Стан розвитку малого підприємництва до війни та сучасні реалії. Студентські наукові читання 2023. Матеріали конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету 30 грудня 2023 року. Житомир. Поліський національний університет. 2023. С. 48-51.

Практичне значення отриманих результатів. розроблений фінансовий план на основі методу прогнозування для ТОВ «Аврора-АВТО» за трьома сценаріями: оптимістичним, песимістичним та найбільш реалістичним, що є актуальним для невизначених умов здійснення бізнесу під час війни.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, основної частини (трьох розділів), висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 30 сторінок. Дослідження проілюстровано 2 рисунками, 16 таблицями.

РОЗДІЛ 1.

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА
ПРОГНОЗУВАННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Наскільки у підприємствах правильно організована система фінансового планування і прогнозування настільки буде ефективно воно працювати, здійснювати основне своє призначення та йти до визначеної мети. Діяльність будь-якої підприємницької діяльності потребує логічного і чіткого фінансового плану або прогнозування у довгостроковій перспективі. Ринкова економіка несе високі ризики для суб'єктів господарювання, тому роль фінансового планування лише посилюється.

Науковці по різному підходять до сутності фінансового планування, розглянемо окремі положення. Як з позиції юридичних осіб так із позиції юридичних осіб. Так, багато авторів розглядають фінансове планування з позиції управління доходами та витратами. Наприклад, «Фінансове планування – це процес аналізу ситуації та складання плану діяльності, пов'язаної з доходами та витратами, спрямованої на досягнення певних фінансових цілей» [39]. Інший автор, розглядає фінансове планування як функцію управління «... що спрямована на планування доходів та напрямків витрачання грошових коштів підприємства, прогнозування результатів їх руху та впливу на економічне оточення, тобто процес розробки системи фінансових планів, фінансових норм і нормативів різного змісту і призначення залежно від завдань та об'єктів планування, спрямованих на забезпечення подальшого економічного розвитку підприємства» [36, с. 6].

Зазвичай, ціллю фінансового планування є визначення обсягу фінансових ресурсів окремо взятого підприємства, враховуючи величину формування виручки підприємства за рахунок власних та позикових коштів, а також ефективний розподіл фінансових ресурсів для досягнення основної мети підприємства. Ціль підприємства досягається за допомогою низки завдань, а саме: визначення необхідних фінансових, людських, матеріальних та інших

ресурсів; встановлення зв'язків із банківськими установами та іншими кредиторами підприємства для залучення необхідних ресурсів, окреслення і чітке розуміння плану податкових та інших зборів, що надходять до бюджету та соціальних фондів, виявлення основних напрямів витрачання коштів, жорсткий контроль за ефективністю витрачання власних та позикових коштів. Тому поняття фінансове планування є досить багатогранне через його векторність. Основні підходи до поняття «фінансове планування» показане на рис.1.1.

З фінансовим плануванням тісно пов'язане і таке поняття як фінансове прогнозування. Недооцінювання як планування так і прогнозування може стати одним із чинників банкрутства підприємства, як зазначають науковці [27, с. 278]. Тобто між цими поняттями існує тісний зв'язок.

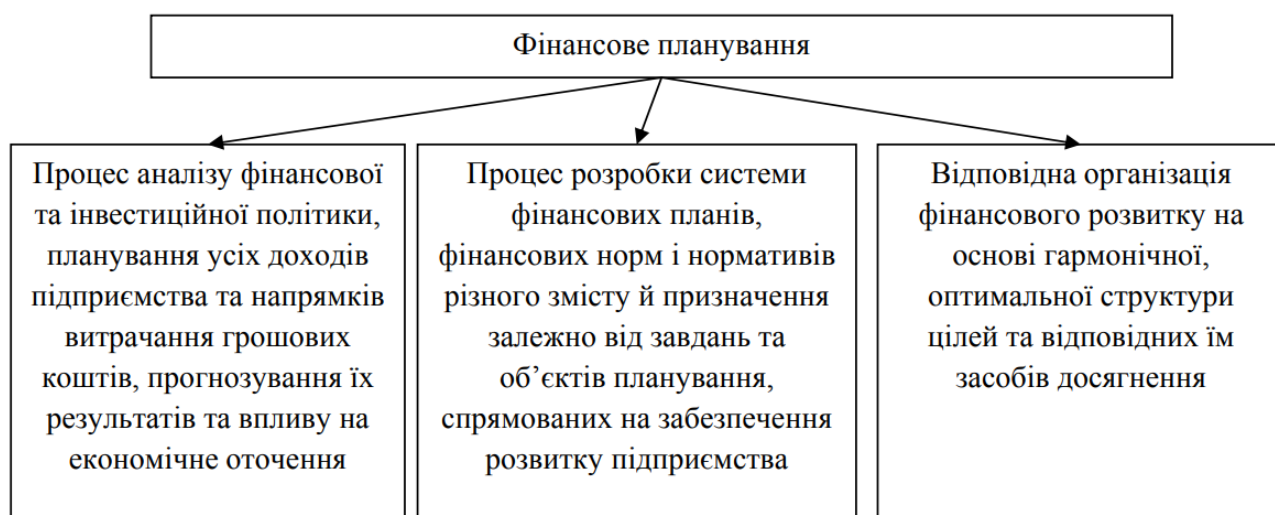

Рис. 1.1. Основні підходи до поняття фінансове планування

Джерело: [7, с. 279; 40, 41].

Деякі вчені-економісти наголошують на тому, «...що фінансове планування – це процес, що складається з певних етапів, зокрема:

- 1) аналізу інвестиційних можливостей та можливостей поточного фінансування, які має підприємство;
- 2) прогнозування наслідків поточних рішень з метою запобігання неочікуваного у майбутньому;
- 3) обґрунтування обраного варіанту з ряду можливих рішень для включення його у заключний план;

4) оцінки результатів, яких досягнуло підприємство, відповідно до параметрів, встановлених у фінансовому плані» [7].

Тобто за фактом фінансове планування переплітається із прогнозуванням, а іноді використовуються і однакові методи дослідження при цьому. Розглянемо окремі положення стосовно поняття «фінансове прогнозування». Зокрема, це «...дослідження конкретних перспектив розвитку фінансів суб'єктів господарювання і суб'єктів влади в майбутньому, науково обґрунтоване припущення про обсяги і напрями використання фінансових ресурсів на перспективу...» [34]. Інший автор визначає прогнозування як «...механізм використання специфічних способів для розрахунку основних фінансових показників» [33]. З нашої позиції такі визначення поняттю фінансове прогнозування не відображає всієї глибини даного поняття і за суттю може бути використаним і до поняття «фінансове планування».

За суттю, як зазначають науковці «... і планування і прогнозування засноване на пізнанні законів економічного розвитку, аналізі та синтезі, економіко-математичному моделюванні економічних процесів, тоді як план – це постановка конкретної мети та напрямів і заходів її досягнення, характерними рисами якого є конкретність показників, визначеність за обсягами кінцевих результатів. Прогноз же являє собою науково обґрунтовані напрями економічного і соціального розвитку підприємства на перспективу» [27; с. 279]. Окремі автори для визначення сутті прогнозування та планування вивчають окремі ознаки, за якими ці поняття відрізняються (табл.1.1.) [28]. Більш сучасні дослідження у сфері фінансового планування та прогнозування ґрунтуються на тому, що «..фінансове прогнозування – це процес розроблення прогнозів, який на основі наукових методів передбачає майбутні дії та рішення підприємства» [27], а «фінансове планування – це процес визначення обсягу фінансових ресурсів за джерелами формування і напрямками їх цільового використання згідно з виробничими та маркетинговими показниками підприємства у плановому періоді» [27].

Таблиця 1.1.

Відмінні ознаки фінансового планування та прогнозування

Відмінна ознака	Фінансове планування	Фінансове прогнозування
Вихідні дані	Більш достовірні	Менш достовірні
Міра повноти використовуваних даних	Досить достовірні, а іноді і повна	Менш повна
Вживання математичних методів	Прогностичні методи, які менш достовірні	Строгіші і точніші
Масштаб використання графічних методів	Досить обмежений	Досить великий
Об'єкти розгляду	Об'єкти диференційовані	Більш укрупнені
Нормативне забезпечення	Часткове або порівняно високе	Відсутнє або порівняно низьке
Характер використання	Детерміноване	Ймовірнісний

Джерело: [28, с. 168].

Ми не погоджуємо із останнім зауваженням Ставерської Т. О. стосовно того, що фінансове планування це одна із складових досягнення маркетингових показників, адже підприємства можуть мати не лише маркетингові показники, з нашої позиції тут варто звернути увагу на економічні показники, адже у окремі періоди можуть бути і інші цілі у підприємства.

Розглянемо, які методи використовуються при фінансовому плануванні та прогнозуванні, що показано у табл. 1.2. Вказані методи не є статичними або такими, що використовуються виключно у плануванні або прогнозуванні, при одному і тому ж процесі може використовуватися як ті, так і інші методи, тільки планування є більш точним і ґрунтується на реальних показниках, в той час як прогнозування може ґрунтуватися на планових показниках, які часто піддаються корекції, а тому прогноз не завжди може бути точним.

Ще однією із важливих складових, які розрізняють фінансове планування та прогнозування є період здійснення планування або прогнозування та форма реалізації цього процесу на підприємстві, що показано у табл. 1.3. Вказані методи не є статичними або такими, що використовуються виключно у плануванні або прогнозуванні, при одному і тому ж процесі може використовуватися як ті, так і інші методи, тільки планування є більш точним і ґрунтується на реальних показниках, в той час як прогнозування може

ґрунтуватися на планових показниках, які часто піддаються корекції, а тому прогноз не завжди може бути точним.

Таблиця 1.2.

Порівняння методів, які використовуються при
фінансовому плануванні та прогнозуванні

Методи, які використовуються при плануванні	Методи, які використовуються при прогнозуванні
Коефіцієнтний метод – визначення величини доходів і витрат.	Метод часових рядів – це використання послідовності економічних показників, виміряних через однакові інтервали часу
Метод оптимізації планових рішень - , де розробляються кілька варіантів планових показників, за якими вибирається найбільш оптимальний варіант	Балансовий метод - це метод, що передбачає розробку балансів на основі системи показників, в якій одна частина характеризує ресурси по джерелам їх надходження, а інша (що дорівнює першій) вказує на розподіл (використання) таких ресурсів по всім напрямкам їх витрачання
Мережевий метод - заснований на теорії графів, який дозволяє на основі мереживних графів здійснювати управлінський процес	Метод експертних оцінок передбачають багатоступеневе опитування експертів за спеціальними схемами та подальшу обробку отриманих результатів за допомогою інструментарію економічної статистики (метод Дельфі, метод комісії, метод віднесеної оцінки, метод прогнозованого графа).
Нормативний метод - спосіб, що передбачає застосування системи нормативів, норм витрачання ресурсів,	Економетричні методи змогу виявити особливості функціонування підприємства та передбачити на цій основі його майбутньої поведінки у разі зміни будь-якого з параметрів моделі.

Джерело: [36].

Ще однією із важливих складових, які розрізняють фінансове планування та прогнозування є період здійснення планування або прогнозування та форма реалізації цього процесу на підприємстві, що показано у табл. 1.3.

Таблиця 1.3.

Форми та терміни фінансового планування та прогнозування на підприємстві

Вид діяльності	Форма реалізації на підприємстві	На який термін розробляється
Прогнозування	Визначення та формування загальної фінансової стратегії підприємства	Від 3-х до 5 років
Поточне планування	Розробка та формування окремих аспектів фінансової діяльності	До 1 року
Оперативне планування	Розробка бюджетів, платіжних календарів, оперативних планових завдань	Від дня, тижня до календарного місяця

Джерело: [7].

Висновки до розділу 1

1. В умовах невизначеності, фінансових криз, а наразі, і війни з РФ підприємства конче потребують чіткого фінансового планування, причому варто розглядати кілька варіантів розвитку підприємства за різних умов, яке буде ґрунтуватися на теоретичній складовій та швидкій адаптації до умов, які постійно змінюються. Крім того, фінансове планування та прогнозування через свою трьохвимірність, наприклад оптимістичний варіант, песимістичний та найбільш реалістичний сценарій сприятиме чіткому баченню фінансової складової підприємства, що надасть змогу швидко реагувати на виклики та приймати адекватні рішення.

2. Фінансове планування та прогнозування тісно пов'язані між собою, через сукупність методології та методів роботи, сценаріїв розвитку подій, терміни виконання. Фінансове планування використовується у короткострокових періодах, фінансове прогнозування у подовжених часових рамках.

3. Фінансове планування і прогнозування доповнюють один одного та є важливою складовою організації діяльності на окремо взятому підприємстві як малого, середнього та великого бізнесу. Але, якщо великий бізнес має кошти для залучення окремих фахівців, які можуть здійснювати таке планування, то для підприємств малого бізнесу такі функції має виконувати, або керівник підприємства, або фінансовий менеджер, який не завжди є у штаті.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА МАЛОГО БІЗНЕСУ ТА
ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ
У ТОВ «АВРОРА-АВТО»

Підприємства малого бізнесу відіграють важливу роль у економіці України, їх кількість постійно зростала до початку повномасштабного вторгнення рф. Вони відігравали велику роль у розвитку торгівлі, сільського господарства, транспорту та надання різноманітних послуг для населення України, частка малих підприємств в Україні є досить високою до війни з рф у 2021 році, малі підприємства є переважаючими у кількості над середніми та великими, що підтверджується результатами досліджень Державної служби статистики України (табл. 2.1, 2.2).

Таблиця 2.1

Кількість та частки діючих підприємств великого, середнього та малого підприємництва в Україні у 2019-2021 рр.

Роки	Великі підприємства		Середні підприємства		Малі підприємства		З них мікропідприємства	
	Од.	У %до загальної кількості	Од.	У % до загальної кількості	Од.	У % до загальної кількості	Од.	У % до загальної кількості
2019	518	0,1	17751	4,7	362 328	95,2	313 380	82,3
2020	512	0,1	17602	4,7	355 708	95,2	307 871	82,4
2021	610	0,2	17502	4,7	352 722	95,1	304650	82,2

Джерело: складено за даними [10].

Таблиця 2.2

Кількість суб'єктів малого підприємництва в Україні у 2019-2021 рр.

Показники	2019	2020	2021	Відхилення 2021 до 2019
Суб'єкти малого підприємництва (з урахуванням мікропідприємництва), усього, одиниць	1 922 978	1 955 119	1 938 727	14849
Малі підприємства	362 328	355 708	352 722	-9606
На 10 тис наявного населення, одиниць	86	85	85	-1
Фізичні особи підприємці	1 560 650	1 599 411	1 585 105	24455
На 10 тис наявного населення,	371	383	383	12

одиниць				
Суб'єкти мікропідприємств, одиниць	1 864 013	1 898 902	1 880 858	16845
На 10 тис наявного населення, одиниць	75	74	74	-1

Джерело: складено за даними [10].

Варто також проаналізувати, яку часту обсягу реалізації надають підприємства малого підприємництва (табл. 2.3). У загальній кількості підприємства малого бізнесу забезпечують у середньому від 25,1 до 27,6% загального обсягу реалізації продукції. З цього обсягу мікропідприємства забезпечують від 13,6 у 2019 році до 14,9% у 2020 році. Як видно із наведених цифр за даними органів статистики, такі підприємства у цілому забезпечували чверть всього обсягу реалізації продукції, що було важливою складовою формування ВВП в Україні до війни.

Таблиця 2.3

**Обсяги реалізації продукції підприємств великого, середнього та
малого підприємництва у 2019-2021 рр., млн грн**

Роки	Великі підприємства		Середні підприємства		Малі підприємства		З них мікропідприємства	
	Млн грн	У % до загальної кількості	Млн грн	У % до загальної кількості	Млн грн	У % до загальної кількості	Млн грн	У % до загальної кількості
2019	3631415,3	34,5	4194484,1	39,9	2698213,4	25,6	1430559,7	13,6
2020	3626388,0	32,8	4384676,2	39,6	3051232,9	27,6	1652040,7	14,9
2021	5140366,8	34,3	5931850,7	39,6	3917594,4	26,1	2153538,7	14,4

Джерело: складено за даними [10].

Нині, на весь бізнес дуже тисне війна. «Сьогодні малий та середній бізнес зазнають різного впливу воєнних дій, в залежності від свого місця розташування. Загалом, регіони України можна поділити за чотирма категоріями: «частково окуповані регіони» (зона ведення бойових дій), «прифронтові регіони» (під загрозою вторгнення), «опорні регіони» (відіграють вирішальну роль у логістиці оборонних та гуманітарних вантажів) та «безпечні регіони» (регіони, які є умовно безпечними для підприємницької діяльності та

мають мінімальний ризик вторгнення) [18]. «За даними органів статистики, прифронтові та частково окуповані регіони відповідають за більш як 40% ВВП України. На їх території були зареєстровані понад 45% компаній» [18].

За даними НБУ, «...станом на кінець квітня 2023 р. кількість підприємств, які повністю зупинили діяльність, скоротилася до 17% порівняно з 32% на початку повномасштабної війни» [31]. Як зазначають Лойко В.В. та Александров Б. В. «Це призвело до значного зменшення обсягів виробництва та збуту, що в свою чергу вплинуло на економіку країни в цілому. У результаті дестабілізації сектору малого та середнього бізнесу і зниження ділової активності ВВП України може скоротитися на 21 %. Майже половина малих та середніх підприємств фактично зупинили економічну діяльність, 20% провели релокацію всередині України та 4,4% перемістилися за кордон» [19].

Як підкреслюють Беззубко Б., Ткаченко М. «...на стан підприємств малого та середнього бізнесу під час війни також вплинули: підвищення цін на сировину, матеріали, паливо, зниження купівельної спроможності населення, проблеми з експортом продукції через логістичні труднощі і ще багато факторів...» [1; с. 99].

Звичайно, малий бізнес суттєво втратив свої позиції, що зумовлено ризиками війни, тому досить важливою складовою фінансової діяльності підприємств є формування багатоваріантності фінансових планів у сучасних умовах господарювання.

Проведемо аналіз діяльності ТОВ «Аврора-АВТО» за 2020-2022 роки. ТОВ «Аврора -АВТО» - це підприємство, яке здійснює підприємницьку діяльність у сфері автотранспортних перевезень, у тому числі за кордон. Воно перевозить товари із-за кордону та з території України на територію зарубіжних держав. З 2014 р. підприємство відмовилося від здійснення транспортних перевезень в рф, впродовж часу, якого триває війна підприємство здійснює перевезення у, або з країн Європи та по Україні, про результати роботи свідчить табл. 2.4. Як видно із даних табл. 2.4. підприємство у 2022 р. суттєво скоротило обсяг перевезень, що було обумовлено початком повномасштабного вторгнення рф

на територію України. Виробничі приміщення даного підприємства розміщені недалеко від м. Києва по Житомирській трасі, під час вторгнення автотранспортні засоби підприємства були переміщені у більш спокійніші райони, в той час як гаражні приміщення були пошкодженні.

Таблиця 2.4

Обсяг перевезень вантажів ТОВ «Аврора -АВТО» у 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 р. до 2020 р.
Загальний пробіг автомобілів	550,1	488,6	279,2	-270,9
З нього пробіг автомобілів із вантажем	540,4	487,4	277,7	-262,7
Обсяг перевезених вантажів, тис. т.	8,3	9,6	8,4	-270,9
Із них обсяг перевезених вантажів у міжнародному сполученні	6,9	6,9	4,1	-2,8
Вантажообіг, тис. ткм	10512,6	9285,1	5686,7	-4825,9
З нього вантажообіг у міжнародному сполученні	9857,8	8917,2	3835,1	-6022,7

Складено за даними Звіту про роботу автотранспорту за відповідний рік. Форма № 2-тр.

Тому підприємство у 2022 р. розпочало діяльність з лише з травня 2022 року, крім того, окремі контракти були перервані через війну з рф. Результатом цього стало суттєво скорочення і загального пробігу автомобілів, скорочення вантажообігу та вантажообігу у міжнародному сполученні.

Проаналізуємо фінансові показники діяльності підприємства, розпочавши з аналізу активів підприємства (табл.2.5.).

Таблиця 2.5.

Аналіз активів ТОВ «Аврора-АВТО» у 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення, 2022 р. до 2020 р.
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	
Вартість активів, всього	6944,40	100,00	8859,90	100,00	12269,8	100,0	5325,4
в тому числі:							
- <i>Необоротні активи</i>	1037,40	14,94	1063,10	12,00	2504,2	20,4	1466,8
Основні засоби	1037,40	14,94	1036,10	11,69	2474,5	20,2	1437,1
первісна вартість	1784,90	25,70	2023,40	22,84	3712,6	30,3	1927,7
знос	747,50	10,76	960,30	10,84	1238,1	10,1	490,6
- <i>Оборотні активи</i>	5907,00	85,06	7796,80	88,00	9765,6	79,6	3858,6
Запаси	318,40	4,58	508,30	5,74	1719,2	14,0	1400,8
Поточна дебіторська заборгованість	2575,30	37,08	4059,20	45,82	2576,2	21,0	0,9
Гроші та їх еквіваленти	169,40	2,44	143,60	1,62	513,1	4,2	343,7
Інші оборотні активи	2843,90	40,95	3085,70	34,83	4957,1	40,4	2113,2

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Аврора-АВТО» за 2020-2022 рік

Провівши аналіз активів підприємства, можна зробити висновок що, на кінець періоду в порівнянні з початком абсолютна величина активів зросла на 5325,4 тис. грн. або на 77%. Найбільшу питому вагу в активах підприємства, протягом усього досліджуваного періоду займають оборотні активи їх частка в структурі наприкінці досліджуваного періоду становить 79,6%. Варто відмітити, що найбільшу вагу в оборотних активах становлять поточна дебіторська заборгованість та інші оборотні активи. На кінець досліджуваного періоду поточна дебіторська заборгованість складає 2776,2 тис. грн., що становить 21% загальної вартості активів, а вартість інших оборотних активів становить 4957,1 тис. грн. або 40,4%. Необхідно зазначити, що запаси підприємства в звітному періоді збільшилися як в абсолютній величині, так і в питомій вазі активів: порівняно із початком періоду їх величина збільшилася на 1400,8 тис. грн, що пояснюється необхідністю створення запасу палива під час війни. Грошові кошти та їх еквіваленти зросли у три рази й становили на кінець періоду, що досліджується 513,6 тис. грн.

Необоротні активи підприємства на кінець періоду становлять 2504,2 тис. грн. або 20,4% у загальній структурі активів, проте слід зазначити, що вони за увесь досліджуваний період збільшилися майже у два рази. В основному збільшення відбулося за рахунок зростання основних засобів у два рази з 1037,40 тис. грн. до 2474,5 тис. грн.

Проаналізуємо майновий стан ТОВ Аврора Авто за 2020-2022 рр. (табл. 2.6). Проведений аналіз показав, що коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів на кінець періоду в порівнянні з початком періоду зменшився на 96,1%. Якщо на початок періоду на кожну гривню необоротних активів припадає 5,69 тис. грн. оборотних активів, то вже на кінець періоду значення показника становило 3,89 тис. грн.

Таблиця 2.6

**Аналіз показників майнового стану
ТОВ «Аврора-АВТО» у 2020-2022 рр.**

Показники	Значення			Відхилення значень	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	абсолютне	темп приросту, %
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	5,69	7,33	3,89	-1,8	-96,1
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,15	0,12	0,34	0,19	-99,7
Коефіцієнт зносу	0,72	0,9	0,5	-0,22	-1,12
Коефіцієнт придатності	0,58	0,52	1,2	0,62	0,1

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Аврора-АВТО» за 2020-2022 рік

Основною причиною різкої зміни коефіцієнта за звітний період стало зростання оборотних активів підприємства. Коефіцієнт майна виробничого призначення як на початок так і на кінець досліджуваного періоду має тенденцію до зростання, що вказує на те, що підприємство закупало нові основні засоби, що і відображено у балансі. Коефіцієнт зносу має тенденцію до зниження, що є позитивним у діяльності підприємства, відповідно зростає коефіцієнт придатності основних засобів.

Проаналізуємо за якими джерелами фінансується підприємство, за рахунок власних чим залучених (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Аналіз пасивів ТОВ «Аврора-АВТО» у 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення 2022 р. до 2020 р.
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	
Вартість пасивів, всього	6944,40	100	8859,90	100	12269,8	100	5325,4
в тому числі:							
- <i>Власний капітал</i>	2022,10	29,12	2639,20	29,79	3783,8	30,8	1761,7
Пайовий капітал	400,00	5,76	400,00	4,51	400	3,3	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1622,10	23,36	2239,20	25,27	3383,8	25,5	1761,7
- Довгострокові зобов'язання та забезпечення							
- <i>Поточні зобов'язання і забезпечення</i>	4922,30	70,88	6220,70	70,21	8486	69,2	3563,7
Короткострокові кредити банків	-		-	-	1500,0	12,2	1500
Поточна кредиторська заборгованість за: за товари, роботи, послуги	2035,60	29,31	1365,60	15,41	-	-	-2035,6
за розрахунками з бюджетом	113,10	1,63	64,10	0,72	873,6	7,1	760,5
за розрахунками зі страхування	6,00	0,09	6,00	0,07	6,0	0,05	0
за розрахунками з оплати праці	-		-	-			
Інші поточні зобов'язання	2767,60	39,85	4785	54,01	6106,4	49,77	3338,8

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Аврора-АВТО» за 2020-2022 рік

Аналіз пасивів підприємства (табл. 2.7.) показав, що наприкінці періоду в порівнянні з початком абсолютна величина пасивів зросла на 5325,4 тис. грн., або на 57%. Частка власного капіталу в пасивах підприємства зросла на 53% та становить 3783,8 тис. грн. або 30,8% в структурі пасивів. Збільшення відбулося за рахунок нерозподіленого прибутку який зріс на 1762 тис. грн.

Найбільшу питому вагу в пасивах підприємства, протягом усього досліджуваного періоду займають поточні зобов'язання та забезпечення їх частка в структурі наприкінці досліджуваного періоду становить 69,2%. Слід зазначити що їх абсолютна величина зросла на 3563,7 тис. грн. або 42%. Серед поточних зобов'язань найбільшу питому вагу на початок періоду і кінець періоду займали інші поточні зобов'язання майже 50% у 2022 р. В цілому ми можемо відзначити, що спостерігається негативна динаміка до збільшення поточних зобов'язань підприємства, що свідчить про те, що підприємство фінансується за рахунок своїх кредиторів, що є в принципі непоганим з точки зору фінансового менеджменту.

Проведемо аналіз показників, які характеризують структуру пасивів ТОВ «Аврора-АВТО» у 2020-2022 рр. (табл.2.8).

Таблиця 2.8

Аналіз показників, які характеризують структуру пасиву ТОВ «Аврора-АВТО» у 2020-2022 рр.

Показники	Значення			Відхилення значень	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	абсолютне	темп приросту,%
Коефіцієнт автономії	0,29	0,30	0,3	0,01	-99,7
Коефіцієнт фінансової залежності	3,43	3,36	3,2	-0,23	-96,8
Коефіцієнт фінансового ризику	2,43	2,36	2,24	-0,19	-97,76

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Аврора-АВТО» за 2020-2022 рік

Проведений аналіз показав, що коефіцієнт автономії наприкінці звітного періоду у порівнянні з початком скоротився на 0,01. Даний показник не відповідає оптимальному значенню при якому частка власного капіталу знаходиться на рівні 60-40%, та наприкінці досліджуваного періоду знаходився в межах 30%. Отриманий результат негативно характеризує фінансову діяльність підприємства та вказує на те, що підприємство поки що не може функціонувати незалежно від зовнішніх джерел. Коефіцієнт фінансової залежності на кінець звітного періоду має тенденцію до зниження та становить

3,2. Зростання цього коефіцієнта свідчить про збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства, у досліджуваного об'єкта навпаки. Коефіцієнт фінансового ризику в часі також продемонстрував тенденцію до зниження та зменшився на 0,19. Зниження даного показника свідчить про покращання фінансової стійкості підприємства. Загалом, ми можемо зробити висновок, що підприємство є досить залежним від зовнішніх джерел фінансування.

Проведемо аналіз формування доходів ТОВ «Аврора-АВТО» за 2020-2022 рр. (табл.2.9). Провівши аналіз доходів підприємства на підставі табл. 2.9, можна побачити, що спостерігається позитивна динаміка зростання загальної величини доходів у звітному році порівняно із попереднім у 1,6 разів. Помітно, що найбільшу питому вагу у визначенні доходів займає чистий дохід від реалізації продукції, за яким спостерігається позитивна зміна: він збільшився на 68% у 2022 р. порівняно з 2020 р.

Таблиця 2.9

Аналіз формування доходів ТОВ «Аврора-АВТО» у 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	
Чистий дохід від реалізації продукції	26448,6	99,81	30120,6	99,1	44362,2	99,3	17913,6
Інші операційні доходи			270,1	0,9	324,8	0,7	324,8
Інші доходи	49,9	0,19					-49,9
Разом	30390		30390,6	100	44687	100	14297
Чистий прибуток	512,7	*	506	*	938	*	425,3

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Аврора-АВТО» за 2020-2022 рік

Проаналізуємо витрати ТОВ «Аврора-авто» у 2020-2022 рр. (табл.2.10).

Таблиця 2.10

Аналіз витрат ТОВ «Аврора-АВТО» у 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення, 2022 р. до 2020 р.
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	
Собівартість реалізованої продукції	24405,50	94	27831,60	93	40699	93,5	16293,5
Інші операційні витрати	0,00		0,00		2840,3	6,5	2840,3
Інші витрати	1467,80	6	1941,90	7	3,1	0,0	-1464,7
Разом	25985,80	100	29884,60	100		100	17669,1

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Аврора-АВТО» за 2020-2022 рік

Аналіз витрат підприємства вказує на зростання витрат підприємства на 17669,1 тис. грн. в абсолютному виразі. Найбільшу питому вагу в загальній вартості витрат становить собівартість реалізованої продукції від 33 до 94 % у звітному періоді.

Проведемо аналіз показників оборотності та рентабельності ТОВ «Аврора-АВТО» за 2020-2022 рр. (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Аналіз оборотності та рентабельності ТОВ «Аврора-АВТО» у 2020-2022 рр.

Назва показника	Методика розрахунку	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення, 2022 р. до 2020 р.
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середньорічна вартість оборотних активів}}$	3,01	4,4	4,2	1,19
Тривалість обороту оборотних активів, днів	$360 : \text{Коефіцієнт оборотності оборотних активів}$	119	82	86	-33
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}}$	13	11,4	11,7	-1,3
Тривалість обороту власного капіталу, днів	$360 : \text{Коефіцієнт оборотності власного капіталу}$	27,7	31,6	30,7	3
Рентабельність власного капіталу, %	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}}$	29	22	29	-
Рентабельність господарської діяльності, %	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Витрати}}$	1,9	0,14	2,15	0,25

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Аврора-АВТО» за 2020-2022 рік

Як видно із наведених даних підприємство покращило свою оборотність, адже коефіцієнт оборотності оборотних активів збільшується у динаміці, найкраще його значення було для 2021 року, тому компанії необхідно менше ресурсів для підтримання поточного рівня активності. Даний коефіцієнт доповнює і тривалість обороту оборотних активів, найкраще значення цього показника було у 2021 році і становило 82 дні. Рентабельність власного капіталу коливається у межах 22-29 %, рентабельність господарської діяльності є невисокою і становить від 0,14% у 2021 р. до 2,15% у 2022 році.

ТОВ «Аврора -АВТО» здійснює фінансове планування своєї діяльності, але не систематично. До війни підприємство, коли зверталось в банківські установи для одержання кредитів, формувало фінансовий план, для одержання кредитів. У 2022 р. підприємство планувало одержати кредит, а тому сформувало фінансовий план. Проаналізуємо показники фінансового плану, які підприємство планувало у кінці 2021 р. на 2022 рік. Але 2022 р. став роком війни, тому не всі показники змогло підприємство досягти (табл. 2.12.).

Таблиця 2.12

Виконання фінансового плану ТОВ «Аврора-АВТО» у 2022 році

тис грн

Показники	Планові показники	Фактичні показники	Відхилення факт від плану, тис грн	Відхилення факт від плану у %
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	45256,3	44362,2	-894,1	98
Інші доходи	460,3	324,8	-135,5	71
Доходи разом	45716,6	44687	-1029,6	98
Собівартість реалізації продукції	39808	40699	891	102
Інші витрати	2902,1	2843,4	-58,7	98
Витрати разом	42710,1	43542,4	832,3	102
Фінансовий результат до оподаткування	3006,5	1144,6	-1861,9	38
Податок на прибуток	541,17	206,6	-334,57	38
Чистий прибуток	2465,3	938	-1527,3	38

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності, фінансового плану ТОВ «Аврора-АВТО» на 2022 рік [].

Як видно із наведених даних у 2022 році підприємство, діяльність якого досліджується не змогло вийти на рівень запланованого чистого прибутку 2465,3 тис. грн прибутку, у 2022 році воно фактично отримало 938 тис. грн. чистого прибутку. Пояснюється це тим, що підприємство фактично розпочавши свою діяльність у січні 2022 року змушене було зробити перерву до травня 2022 року, адже у результаті бойових дій, що відбувалися недалеко від реального місцезнаходження підприємства не могло здійснювати свою діяльність. На початку повномасштабного вторгнення підприємство перемістило транспортні засоби у західні області нашої країни. Під час проведення бойових дій, які проходили недалеко від гаражно-складського приміщення ТОВ «Аврора-АВТО», були пошкоджені виробничі приміщення та заїзд на територію. Тому керівництво прийняло рішення про початок роботи лише після того, як дана територія стала перебувати у відносній безпеці. Це стало однією із причин, що підприємство не досягло бажаних фінансових показників по чистому прибутку.

Висновки до розділу 2.

1. Малі підприємства з початком війни Україні продовжують свою діяльність, частково скоротивши її. У довоєнний період сфера малого бізнесу у частині загального обсягу реалізації товарів займала частку від 25 до 28 %, загального обсягу реалізації товарів та робіт, у т.ч. мікропідприємства забезпечували від 13 до 15% обсягів реалізації. У результаті війни, малі підприємства скоротили свою діяльність, та малий бізнес втратив свої позиції. характеризувався тим, що перемістив або згорнув свою діяльність через ризики війни.

2. ТОВ «Аврора-АВТО» належить до мікропідприємств, підприємств власності, займається наданням послуг у сфері автотранспортних перевезень, в т.ч. міжнародних. За період 2020-2022 рр. підприємство у 2022 р. суттєво скоротило обсяг перевезень, що було обумовлено початком повномасштабного вторгнення РФ на територію України. Крім того, окремі контракти були

перервані через війну з РФ. Тому результатом цього стало скорочення у два рази загального пробігу автомобілів та скорочення вантажообігу. Фінансовий стан підприємства за результатами аналізу фінансової звітності можна вважати задовільним, фінансується за рахунок залучених коштів, має невисоку рентабельність господарської діяльності.

3. У ТОВ «Аврора-АВТО» здійснюється фінансове планування, але несистематично, і лише за умов необхідності отримання кредитів, що є негативним аспектом у діяльності підприємства. Досліджено, що при аналізі планових і фактичних показників при складанні фінансового плану такі статті у фінансовому плані як «фінансові результати до оподаткування», відповідно і «податок на прибуток» і «чистий прибуток», мають бути уточнені та вдосконалені через суттєве відхилення від планових показників за допомогою методу прогнозування.

РОЗДІЛ 3

ВПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПРОГНОЗУВАННЯ У ДІЯЛЬНІСТЬ ТОВ «АВРОРА-АВТО»

Проведений аналіз організації фінансового планування в ТОВ «Аврора АВТО» надав змогу зробити висновки, що для даного підприємства характерна певна слабкість узгодження виробничого потенціалу ТОВ «Аврора-АВТО» з реальним фінансовим потенціалом, про що свідчать негативні відхилення від запланованих фінансових результатів у 2022 р. Звичайно, виключати з цього не можна і такий об'єктивний фактор впливу як війна на недосягнуті показники. Тому під час війни пропонуємо здійснювати фінансове планування у трьох варіантній складовій: песимістичний фінансовий план, оптимістичний та найбільш реалістичний.

Науковці наголошують на необхідності фінансового планування [29, 36, 40-42], але з нашої позиції в основу фінансового планування має бути покладене прогнозування показників, яке має ґрунтуватися на динаміці попередніх років. У третьому розділі кваліфікаційної роботи ми спрогнозуємо кілька основних показників для фінансового плану підприємства. Для покращення процесу планування пропонується запровадити на підприємстві ТОВ «Аврора-АВТО» елементи прогнозування окремих показників, зокрема визначення за допомогою методу прогнозування «фінансовий результат від операційної діяльності» та «чистий фінансовий результат».

Також у активах підприємства вже тривалий період залишається стійкою сума «дебіторська заборгованість за продукцією, товари, роботи, послуги » за три роки вона не змінювалася і становить у 2023 р. 2576,2 тис. грн. Не планується обсяг дебіторської заборгованості.

Проведемо прогнозування «фінансовий результат від операційної діяльності», для розрахунку використаємо програму Excel для формування прогнозу будемо використовувати звітні дані Звіту про фінансові результати за три останні роки 2020-2022 рр. (рис. 3.1.).

Як видно із наведеного рисунку фінансовий результат від операційної діяльності складе у 2022 році 1689 тис. грн. По нижній довірчій межі він може становити 1661,46 тис. грн., по верхній довірчій межі даний показник становитиме 1715,69 тис. грн.

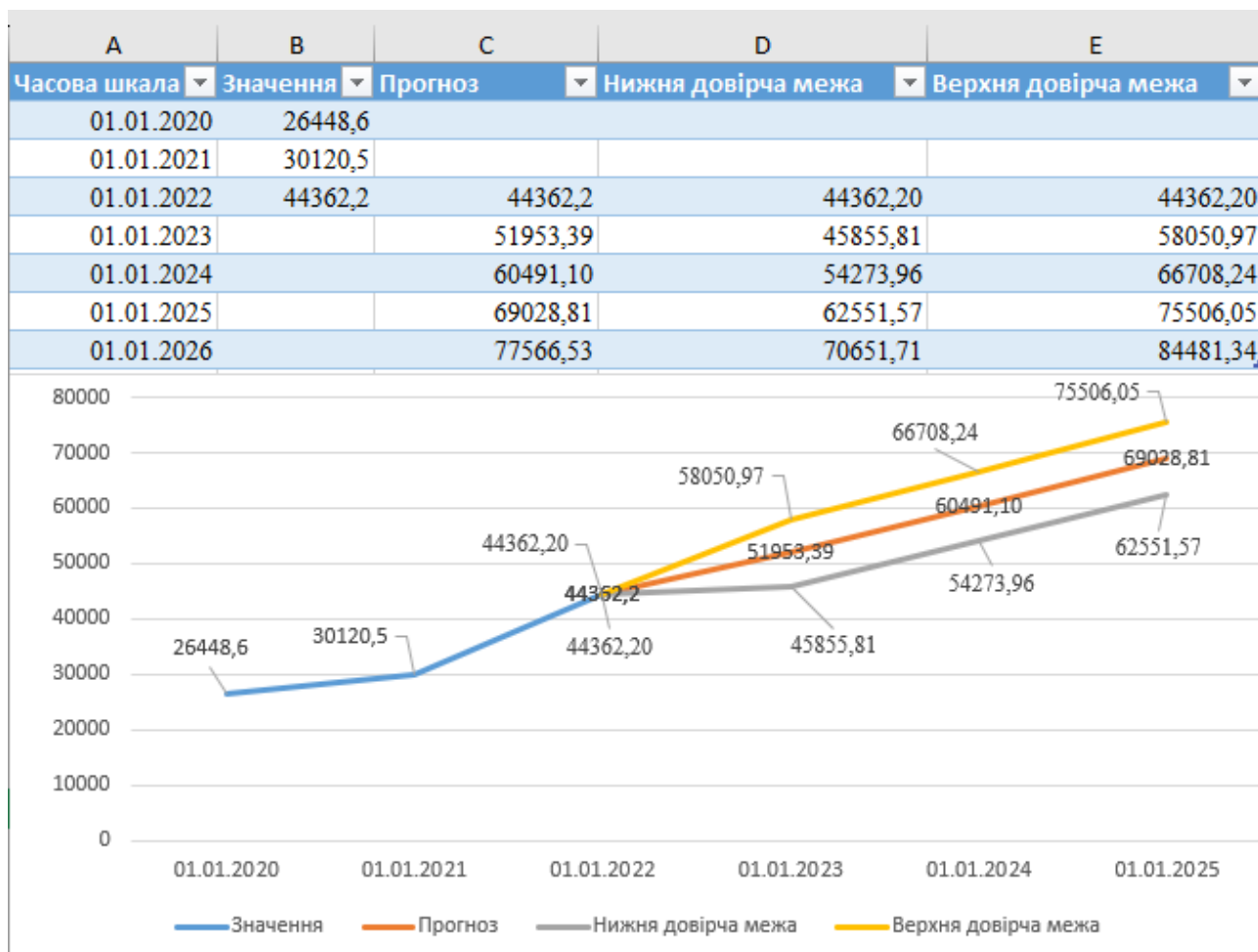

Рис. 3.1. Чистий дохід від реалізації продукції

ТОВ «Аврора-АВТО» на 2023-2026 рр.

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Аврора-АВТО» за 2020, 2021, 2022 рр.

Далі за аналогічною методикою спрогнозуємо «Інші доходи», підрахуємо доходи загалом. За аналогією з попередніми розрахунками складемо прогноз по «Собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт та послуг)», визначимо інші витрати аналогічно. Далі визначаємо всі витрати маючи прогнозні значення собівартості та інших витрат. Визначаємо фінансовий результат до оподаткування та чистий прибуток (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Фінансовий план та прогнозні показники ТОВ «Аврора-АВТО» на 2023-2025 р., тис грн

Показники	2023 р.			2024 р.			2025 р.		
				Прогнозні значення					
	Реалістичний план	Песимістичний план	Оптимістичний план	Реалістичний прогноз	Песимістичний прогноз	Оптимістичний прогноз	Реалістичний прогноз	Песимістичний прогноз	Оптимістичний прогноз
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	51953,39	45855,81	58050,97	60491,1	54273,96	66708,24	69028,81	62551,57	75506,05
Інші доходи	48,4	388,5	579,51	628	530,3	724,99	772	670,2	873,08
Доходи разом	52002,3	46244,31	58630,48	61119,1	54804,2	67433,2	69800,8	62221,7	76379,1
Собівартість реалізації продукції	47625,9	42179,37	53072,5	55398,3	49844,9	60951,7	63170,8	57385,06	68956,4
Інші витрати	3476	3229,42	3722,54	4146,8	3895,44	4398,2	4817,7	4555,77	5079,6
Витрати разом	51101,9	45408,79	56795,04	59545,1	5374,03	65349,9	67988,5	61940,8	74036,2
Фінансовий результат до оподаткування	851,49	447,02	1255,9	946	533,9	1358,34	1040,3	610,7	1469,8
Податок на прибуток	153,1	80,5	226,1	170	96	244,5	187,2	109,8	264,5
Чистий прибуток	698,29	366,32	1029,9	776	437,9	1113,84	853,1	500,9	1205,3

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності за 2020-2022 рр.,

Як видно із наведених даних, за реалістичного сценарію досліджуване підприємство одержить 698,29 тис. грн чистого прибутку, за песимістичного 366,32 тис. грн, за оптимістичного 1029,9 тис. грн. у 2023 році.

Також були розраховані прогностні показники на 2024 та 2025 роки за аналогією з 2023 роком. Такі показники є більш точними та відображають фактичні дані для досліджуваного підприємства.

Висновки до розділу 3.

1. Фінансове планування – це процес складання планових показників, які підбираються індивідуально для кожного підприємства, враховуючи його розміри, вид діяльності та особливості господарської та фінансової складової підприємства. Важливе значення для здійснення фінансового планування має складання прогностних показників на основі показників попередніх років.

2. Запропоновано включити елементи фінансового прогнозування для ТОВ «Аврора-АВТО» по таких основних показниках «Чистий дохід від реалізації», «Інші доходи» та «Собівартість реалізованої продукції», «Інші витрати» як необхідний елемент фінансового планування. Для даного підприємства саме ці статі мають важливе значення при проведенні фінансового планування. Вважаємо, що фінансове прогнозування має передувати фінансовому плануванню через те, що фінансове планування уточнює дані про фінансування підприємства, інвестиційні проекти, нововведення у сфері виробничої основної та додаткової діяльності. Фінансове прогнозування має ставати основою фінансового планування, а не навпаки.

3. Для ТОВ «Аврора-АВТО» було розроблений фінансовий план на 2023 рік та прогностні показники на 2025-2026 рр. Причому фінансовий план і прогностні показники розраховувалися виходячи з трьох сценаріїв: оптимістичного, песимістичного та найбільш реалістичного. За реалістичного сценарію досліджуване підприємство одержить 698,29 тис. грн чистого прибутку, за песимістичного 366,32 тис. грн, за оптимістичного 1029,9 тис. грн. у 2023 році.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. Визначено, що фінансове планування та прогнозування це поняття, які дуже схожі між собою, але відрізняються глибиною дослідження та першочерговістю здійснення. Зазвичай, фінансисти наголошують на необхідності поточного, перспективного фінансового планування. То розглядають його як процес формування фінансових ресурсів, інвестиційної діяльності підприємства, формування доходів та здійснення основної та іншої діяльності підприємства, яка приносить доходи.

2. Встановлено, що у вітчизняних джерелах фінансовому плануванню приділяють більше уваги з точки зору, організації поточної діяльності підприємства. А фінансове прогнозування розглядають з позиції перспективних фінансових показників, які можливо будуть досягнутими у майбутньому строком від двох до п'яти років років.

3. В умовах війни підприємства можуть розробляти фінансові плани враховуючи три варіанти розвитку: реалістичний, оптимістичний та песимістичний. Це сприятиме формуванню більш чітких бачень розвитку підприємства за різних умов.

4. Визначено, що з теоретичної та практичної точки зору, фінансове прогнозування має бути використаним як основа для здійснення фінансового планування. Так як саме фінансове прогнозування дає змогу побачити перспективні фінансові показники, які ґрунтуються на динаміці показників за кілька років, а фінансовий план конкретизує цілі підприємства з врахуванням конкретних факторів, які впливають на діяльність підприємства.

5. Встановлено, що до війни підприємства малого бізнесу забезпечували чверть реалізації продукції, а в окремі періоди і 28 % загального обсягу реалізації, а тому мали суттєвий вплив на формування ВВП. Кількість суб'єктів малого підприємництва має тенденцію до коливання та зменшується в окремі періоди, так відбулося в Україні у 2021 році, коли кількість малих суб'єктів скоротилася на 14849 одиниць, в той же час війна посилила цю

тенденцію і багато підприємств звернули свою діяльність через окупацію територій, замінування або, навіть, і знищення майна.

6. Досліджено, процес організації фінансового планування у ТОВ «Аврора-АВТО» здійснюється не систематично, а лише для одержання кредитів у комерційних банках. Фінансове планування У ТОВ «Аврора-АВТО» слабо відображає фактичну діяльність підприємства, так як по таких показниках як «Чистий дохід від реалізації», «Інші доходи», «Собівартість реалізованої продукції», «Інші витрати» були виконані у 2022 р. від 98 до 71%. Для їх уточнення варто було скористатися методом прогнозування для організації системи кращого фінансового планування на 2023 рік і на найближчу перспективу.

7. Визначено чистий прогнозований фінансовий результат на 2023 і прогнозні значення на 2024-2025 рр. ТОВ «Аврора-АВТО» за трьома сценаріями: за сприятливої економічної ситуації підприємство може вийти на максимальну верхню межу чистого фінансового результату на рівні 1029,9 тис. грн, нижня довірча межа складає у 2023 році 366,32 тис. грн. Ці дані можуть бути використаними для уточнення складання фінансового плану на 2023 рік, інші прогнозні показники можуть бути використаними для складання перспективних фінансових планів на 2025-2026 рр. для формування фінансового плану, наразі не можна врахувати всі фактори.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беззубко Б., Ткаченко М. Особливості формування стратегії українських підприємств під час війни. Галицький економічний вісник. № 5-6. 2022. С.99 URL:https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.05_06
2. Бровкова О. Г. Структура фінансового менеджменту підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2021. № 2. С. 10-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2021_2_4.
3. Бровкова О. Г. Фінансове планування реалізації інвестиційного проєкту. Економіка. Фінанси. Право. 2022. № 2. С. 12-16.
4. Буреннікова Н.В., Ярмоленко В.О., Гринчук Т.П. Аспекти результативності інвестиційного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств. Бізнес Інформ. 2017. № 1. С. 108–115.
5. Ватульов А. В. Фінансова політика в системі державного регулювання економіки. Економічний вісник університету. 2017. Вип. 35(1). С. 170-176. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2017_35\(1\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2017_35(1)_25).
6. Великий Ю. М. Теоретичні основи фінансового планування та прогнозування на підприємстві. Ефективна економіка. 2018. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_11_3.
7. Великий Ю.М., Чвартецька О.В. Теоретичні основи фінансового планування та прогнозування на підприємстві URL:http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2018/3.pdf
8. Гріщенко І.В., Кобаль О.А. Оцінка показників в процесі фінансового планування підприємства. Перспективи розвитку фінансово-економічного простору України : зб. наук. праць. Вінниця, 2020. С. 223-225.
9. Гріщенко, І., Гринчук, Т. Основні аспекти фінансового планування в системі фінансової безпеки підприємства. Економіка та суспільство,. URL <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-14>

10. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва 2021: Статистичний збірник. К.: 2022. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/12/Dsvsмм_20.pdf

11. Докієнко Л. М. Фінансове планування та аналіз на підприємстві: сучасні глобальні тренди та перспективи розвитку / Л. М. Докієнко // Підприємництво та інновації. 2021. Вип. 16. С. 51-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pidinнов_2021_16_10.

12. Єскатерінін І. Теоретичні засади здійснення фінансового планування та прогнозування : спільне та відмінне. Modern Movement of Science: Proceedings of the 15th International Scientific and Practical Internet Conference, October 19-20, 2023. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine. P. 205-207.

13. Єскатерінін І. Стан розвитку малого підприємництва до війни та сучасні реалії. Студентські наукові читання 2023. Матеріали конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету 30 грудня 2023 року. Житомир. Поліський національний університет. 2023. С. 48-51.

14. Єскатерінін І., Шубенко І.А. Роль і значення фінансового планування та прогнозування в діяльності підприємства під час війни з рф. Цифрова трансформація фінансової системи України та країн V-4 в умовах євроінтеграції: збірник тез III міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Дубляни, 26 квітня 2023 р.). Частина II. Дубляни: ЛНУП, 2023. С.140-145 URL: <https://cutt.ly/cwnN8b4s>

15. Жук О. І., Томашевська А. В., Боришкевич І. І. Фінансове планування суб'єктів бізнесу в системі фінансового менеджменту. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2022. Вип. 18(2). С. 103-112.: URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2022_18\(2\)_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2022_18(2)_13).

16. Жукова Т. А., Грибініченко Р. А., Плікус І. Й. Фінансове прогнозування і планування як умова прийняття управлінських рішень. Вісник Сумського державного університету. Серія: Економіка. 2021. № 2. С. 9-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSU_ekon_2021_2_3.

17. Коцупал О. Фінансове прогнозування в умовах глобальної невизначеності. *Scientia Fructuosa*. 2023. № 1. С. 17-25 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2023_1_4.
18. Ливч Д. Нове обличчя українського підприємництва. Як війна вплинула на малий та середній бізнес у регіонах України URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/29/690937/> (дата звернення 7 жовтня 2023)
19. Лойко В.В., Александров Б.В. Підтримка та розвиток малого та середнього бізнесу в Україні в умовах війни. *European scientific journal of Economic and Financial innovation* №1(11). 2023. С. 228-235.
20. Нестор О. Ю. Стратегічне фінансове планування в діяльності суб'єктів господарювання України [Текст]: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Нестор Ольга Юріївна ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів, 2018. 20 с.
21. Нечипоренко А. В., Стабіас С. М. Фінансове планування та прогнозування в системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2022. 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_10_19.
22. П'ятницька Г.Т., Григоренко О.М. Червяк О.П. Проблеми фінансового менеджменту малих підприємств України у довоєнний та воєнний стан: Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Імперативи економічного зростання в контексті реалізації глобальних цілей сталого розвитку.» 10 червня 2022 р. URL https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/20355/1/IMPER_2022_V1_P032-035.pdf
23. Панасюк М.А., Бойко О.О. Фінансове планування діяльності сучасного підприємства. *Вісник Мукачівського державного університету*. 2016. №. 2.
24. Принципи і функції фінансового менеджменту URL <https://subj.ukr-lit.com/finansi-yurij-s-i-fedosov-v-m-15-5-principi-i-funkci%D1%97-finansovogo-menedzhmentu-%D1%97x-karakteristika/>

25. Рудика В. І. Формування системи фінансового планування і прогнозування на підприємстві. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 33. С. 307-316. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2019_33_47.
26. Свідерська І. М. Фінансове прогнозування і бюджетування корпоративних підприємств за умов макроекономічної волатильності. Ефективна економіка. 2023. № 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_8_12.
27. Сердюков К.І., Великий Ю.М., Десніков К.С. Роль фінансового планування і прогнозування у забезпеченні фінансової стійкості підприємства. Економіка та суспільство. Випуск 11. 2017. С. 277-282
28. Ставерська Т.О. Принципи і процедури фінансового планування і прогнозування на підприємстві. Науково-виробничий журнал: Держава та регіони. 2011. № 5. С. 167-170.
29. Тешева Л. В., Хохлов М. П., Петрова І. М. Роль фінансового планування у сучасних умовах господарювання. Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 23. 2018. С. 314-320.
30. Тридід О. М. Принципи та підходи до управління доходами підприємств. Бізнес Інформ. 2012. № 9. С. 209-211.
31. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3480722-za-cas-vijni-malij-ta-serednijbiznes-vtrativ-do-85-milardiv-eksperti.html>
32. Фінансове прогнозування у системі фінансового забезпечення сільськогосподарського підприємства URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2015/47.pdf
33. Фінансове прогнозування у системі фінансового забезпечення сільськогосподарського підприємства: URL http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2015/47.pdf
34. Фінансове прогнозування, його зміст і значення URL: http://om.net.ua/14/14_9/14_91376_finansovoe-prognozirovanie-ego-soderzhanie-i-znachenie.html

35. Фінансовий менеджмент: підручник / [А. М. Поддерьогін, Н. Д. Бабяк М. Д. Білик та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддерьогін. – 2-ге вид., перероб. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с.
36. Хлевицька Т.Б. Фінансове планування та бюджетування: навчальний посібник. Київ. Державний університет телекомунікацій, 2021. 130 с.
37. Щербань О.Д. Види та методи фінансового планування на підприємстві. *Young*. 2017. Т. 46. №. 6.
38. Юнацький М.О. Огляд сучасних методів прогнозування фінансового стану підприємства. URL http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/42.pdf
39. Як жити так, щоб вистачало? URL <https://financer.com/ua/blog/finansove-planuvannia/>
40. Subagiyo, Dwi Tatak. 2021. “Characteristics of Financial Technology As Financing Alternative Capitalization of Medium Small-Medium Enterprises (MSME)”. *Fiat Justisia: Jurnal Ilmu Hukum* 15 (2):133-58. <https://doi.org/10.25041/fiatjustisia.v15no2.1933>.
41. Munthe, R. A. (2022). Benefits of Company Management Systems with Combination of ERP (Enterprise Resource Planning). *Journal Research of Social Science, Economics, and Management*, 1(6), 610–620. <https://doi.org/10.59141/jrssem.v1i6.74>.
42. Jan Dvorsky, Jaroslav Belas, Beata Gavurova & Tomas Brabenec (2021) Business risk management in the context of small and medium-sized enterprises, *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 34:1, 1690-1708, DOI: 10.1080/1331677X.2020.1844588.